

Шеран ойланийн жамI

Олхазар

Дадаханчу 2012-чу шарахь яздинчух а, аьллагчух а цхьадерг

<https://www.facebook.com/dinulislam.org>

26.01.2013

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Чулацам:

Делах тешар, Деле верзар, доIа	3
Хъадис	6
Асхъабаш	10
Еламнах	11
Имам Бухарийн дахарера пайданаш	16
Ешар	18
Илма, дешар	20
Ойла (йар), кхетам	23
Добзал	26
Бусалба динан добхъа къахъегаран майда	28
Гиллакх-обздангалла	31
Маъна хIун ду цуьнан?	33
Кхидерг	34

Делах тешар, Деле верзар, доIа

Дог ма дилла, юха а ма вала

Цкъаъа дог ма диллалахъ.. Делан къинхетам доза доцуш шорта бу хьуна. Цкъаъа юха ма валалахъ.. Дела массо хIуманна тIехъ ницкъ кхочуш ву хьуна.

Хастам бу Хьуна

Йа АллахI, Хьох тешна тхо, Хьуна муьтIахъ а хилла тхо... Хастам бу-кх Хьуна Везан Дела!

Нийса некъа тIехъ

АллахIу акбар... Хъайна Iалал-фалахъ... Дийнахъ пхоъазза само йеш низам хIоттийна вайна Дала, Ша вай ойла еш долчу массо хIуманал воккха вуй дагадоуьйтуш, хIара дахар ловзар доций а, декъала хиларна хIоттийна некъ буй а хоуьйтуш. Цу некъахъ дуй-те вай? Цунах само хуьлий-те вайна? Хаттий вай иза ваьшка...

Хьобга Цхъаьнга доьху

Хьо воцург деха а вац, Хьо воцург дала а вац, Хьо воцург кхин дела а вац-кх...

Мархин баттахъ дина доIа

Везан Дела, Воккха Дела, тхан къинхетаме дика АллахI Дела, Хъайн къинхетам бе Ахъ тхox хIокху баттахъ! Тхан Iесалле ца хьожуш, тхан гийлалле хъаже, Хъайн оьгIазлонал хъалха Хъайн къинхетам баккхе, жобжахатин цIарах хъалхадаха Ахъ тхо хIокху баттахъ!

Къинхетам бехъа

Йа АллахI! ХIора дийнахъ, хIора сахътехъ, хIора минотехъ, хIора доьIучу сица Ахъ тхox беш болу къинхетам боккха бу, цунна Хьуна хастам а бу! Ткъа Хъан къинхетам доза доцуш боккха бу, Хьо къинхетаме верг а ву, къинхетам бийриг а ву, комаьрша верг а ву! Хъайн комаьршаллийца Хъайн къинхетам совбаккхахъа тхуна, йа АллахI!

Дуьне = эхарт

Бусалба дино, бусалба стаге, дуьне а, эхарт а лаха боху, эхарт бахъанехъ дерриге дуьненах а ма хада боху, дуьне хьалха а дакхий эхарт дIа а ма тасса боху. Эхартаца йолу ойла коьрта а йолуш, алсам а йолуш, дуьненан дахар диц а ца деш хила боху.

Гюлий йолу кхане

Кханалера Iуьйре таханлера дийнал гюлий а, беркате а, ийманца а йогийла шуна! Буйса декъал а йогийла шуна!

Лекха стигланаш

Делах тешар (ийман) сан уггар чоIга совдоккхург стигланийн Iаламе хьежар а, иза довзар а ду. Шу хьовьсиний цигахъ долчу хIуманашна тIехъ ойла йан?

Го доьху Хьобга

Йа АллахI, Хьайн лайшца Хьой дика ву аьлларг вара Хьо, дика хилахъа йа АллахI тхььца а, тхан бусалба вежаршца а, йижаршца а, Хьайн гийла лайшца а.

Доккха дехар

Дала шайн цIен тIе могош-маьрша бухабержабойла вайн массо байнарш а, дIалийцинарш а. Белларш Дала декъал бойла, Дала церах кьинхетам бойла, царна тIе гIон долчу вайна а, царна а Дала гечдойла.

Кьинхетам белахъ тхox, тхан дика Дела

ХIора дийнахъ уггар кIезга а тькедейттозза (34) доьшу вай хIара дешнаш: "Кьинхетаме а волу, кьинхетам беш а волу"... Къаьсттина и дешнаш хIиттийна АллахIа, вайга юх-юха уьш дешийта, Шен кхийолу цIе ца хIоттош.

Йа Рабби, йа АллахI, хIай кьинхетаме верг, хIай кьинхетам беш верг, оха доьшуш долчу оцу хьан дешнашца доьху оха Хьобга, Хьо кьинхетаме верг хиларца доьху оха Хьобга, Хьо кьинхетам беш верг хиларца доьху оха Хьобга, Хьан кьинхетам Хьан оьгIазлонал хьалха хиларца доьха оха Хьобга, Хьан кьинхетам доза доцуш боккха хиларца доьха оха Хьобга: Хьайн кьинхетам бехъа тхox а, тхан дайх-нанойх а, гийлаллехъ, халонехъ болчу тхан бусалба вежарех а, йижарех а, массо бусалба нахах а!

Вайн дайшна-наношна доIа

Веза сийлахь волчу АллахIа гечдойла вайн дайшна-наношна а, йижаршна-вежаршна а, массо бусалба нахана а, махках бохуш а, баьхначул тIаьхьа а дIакхелхина болчу. Дала Шен кьинхетам бойла церах. Халонаш лайначарна Дала ялсаманица кхаъ лойла. Оцу кьизаллех чекхваьлларг бен билггал кхетар воцуш, яккхий халонаш, баланаш лайна хилла цара.

Хьадж дан богIуш хиллачу баккхийчу нахе масийттанга хаьттира ас, Сибрех баланаш лайна болчаьрга: "Сибрех дигар дара-те хала а, чоIоIа а, луьра а, йа хIинца вайна тIебеана хилла ши тIом бара-те?" ХIораммо а жимма ойлане вужий, олур, "Сибрех дигар хала дара". ВаллахIи, ойла йина ца валлал доккха хIума ду иза, цара лайнарг... Дала декъал бойла-кх уьш! Дала ял лойла-кх царна! Даггара доIа дийр ду-кх вай, уьш Деле боьхуш, вайн кьам Деле доьхуш, вайн бусалба вежарий-йижарий Деле боьхуш, бусалба уммат дерриге Деле доьхуш.

Хъадис

Дала ялсаманин охлунах дойла вай!

Пайхамара (соллаллохлу Iалайхи ва саллам) аьлла: "Ялсаманин охлу цхьа бIе ткъа мoгланехъ хир ду, церах безткъа мoгIа хIокху (сан) умматах хир бу, шовзткъа кхидолчу умматех хир бу". Тирмизийс дийцина иза, нийса хъадис а ду иза.

Дала ялсаманин охлунах дойла вай!

Дика стаг мила ву?

Делан Элчане (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна) хаьттина хилла, уггар дика стаг мила ву аьлла. Цо жоп делла: «Дог цIена а долуш, мотт бакълуйьш а болуш волу стаг ву». Асхьабаша аьлла: «Мотт бакълуйьш хилар-м девзара тхуна, догцIена верг бохург хIун ду?» Цо аьлла: «Иза Делах кхоьруш верг ву, цIена верг ву, шеца кьинош а доцуш, йа харцо а йоцуш, йа цабезам а боцуш, йа хьагI а йоцуш». (Ибн МаьджаI).

Беркате баккхийнах

Пайхамара (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна) аьлла: "Беркат шун баккхийчаьрца ду". Хьакима дийцина и хъадис, нийса ду а олуш; Шейх ал-Албанийс а нийса ду аьлла иза.

Беркат баккхийчаьрца ду шуна, кегийнах!

Зуда ялае ахь

Имам Бухарийс дийцина, Саид ибн Джубайрера схьа, Ибн Iаббаса (Дела реза хуьлда цунна) цуьнга хаьттина хиллера аьлла: "Зуда ялийний ахь?". Саида "ХIан-хIа" аьлла жоп делча, Ибн Iаббаса аьлла цуьнга: "Зуда ялае ахь. Бакъдолуш, хIокху уммат юкъара уггар дика верг уггар дукха зударий болуш хилла ву".

1. Ибн Iаббаса вуйцург Пайхамар ву, Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна. Хууш ма-хиллара, Дала цунна магийна хилла ду йианнал совнаха зуда ялор. Иза иштта магоран шен хьекъале бахъанаш ду, цхьаболчу Iеламнаха итт бахъана дийцина уьш. Церах ду, масала, Пайхамар кхечу адамех цхьадолчу хIуманна хIуманна тIехь къаьсташ хилар гайтар, цуьнан пайхамаралла бакъ хилар хоуйтуш. Кхин а оцу бахъанех ду Бусалба динан ахькамаш (дан дезарг а, дан ца дезарг а) цуьнан хIусамнаношка (Дела реза хуьлда царна) дуккха дийцийтар.

2. Зуда ялор дика хлума хилар а, маре дар дика хлума хилар а, иза Бусалба дино дика лоруш хилар а гойту вайна оцу хьадисо. Хлара доцург кхин а клезга доцуш хьадисаш ду и гойтуш. Керстанаха санна, дуьненах къаьстина, зуда а ца ялош, доьзал ца кхуллуш, дахарехь дакъа а ца лоцуш, дуьнена тлехь дахар латторехь дакъа а ца лоцуш лер дика лоруш дац Бусалба дино. Цундела аьлла Пайхамара (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна), ша марха а кхобу, ша яахлума а юу; ша буьйсанна ламазаш а до, ша дла а вуьжу; ша зуда а ялайо; ткъа шен суннатах (шен некъах) длавирзинарг шех вац.

Некъ хьехар-гайтар гюлий ду

Цхьана стага, Пайхамаре (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) шена даьхнийца гю дехна хилла. Пайхамара цунна муш белла. "Оцу муьшца хьайн гихь дечиг дохьуш, и дохка" - аьлла цо цуьнга.

Китайра хьекъалчаша аьлла бохуш дуьйцу: "Суна цхьа члара беллачо - цхьана денна яахлума елла суна; члара лаца со ламийначо - массо ханна кхача бели суна; чларалоцург муха йо суна ламийначо - хьолахо хиларга некъ гайтина суна".

Дика дола

Имам Муслима дийцинчу хьадисехь деана ду, цхьа стаг бусалба дин тле а лаьцна шена тевеьча, Пайхамара (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) цунна ламаз ламадора доьххъара, тлаккха хлокху дешнашца дола де олура цуьнга: «Йа Аллах! гечдехьа суна, кьинхетам бехьа сох, (нийсонна тле) нисвехьа со, (цамгарех а, баланех а) цланвехьа со, рицкъа а лохьа суна».

Клеззиг бен дацахь а, диканиг деш хила

«Жоьжахатин цларах ларлойла шу, хурманан ах дакъанца мукъане а» - аьлла ду хьадисехь. Хурманан ах дакъано жоьжахатах клелхъарадаха мега вай. Жима дара алий, дика хлума дан хьайн аьтту беллахь, иза ца деш ма диталахь. «Цхьаьа дика хлума сийсаз ма хетийталахь хьайна, верлахь» - аьлла Пайхамара, Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна.

Делан дика довзар

Пайхамара (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна) аьлла: «Шен сина цхьаьа кхерам боцуш, шен деглаца могаш а волуш, цу дийнахь баа кхача а болуш луьйренга ваьлларг дерриге дуьне шен дола даьлларг санна ву». (Тирмизий, Ибн Маджах!).

Сомалихь хлора дийнахь мацалла леш долчу берийн вай ойла йахь, оцу хьадисан маьнах кхета ма-дезза кхетар ду вай. Тлаккха Далла хастам а бийр бу вай. Сомалера бусалба нахана вайн дан гю делахь, царна гю а дийр ду вай, мархин сахь мукъане царна дладаларца.

Малхбуза ламазал хьалхара суннат динчунна дехнарг

ІабдуллахІ ибн Іумара (Дела реза хуьлда цунна) дийцина, Пайхамара (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) элира аьлла: «АллахІа кьинхетам бойла малхбуза ламазал хьалха диъ ракалат ламаз динчу стагах». (Абу Давуд).

Іелас дийцина (Дела реза хуьлда цунна) Делан Элчано (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) малхбуза ламазал хьалха диъ ракалат дора аьлла, (ши ракалат дІадаьлча) юккьехь салам а луш. (Абу Давуд).

Хьадисера доІа

«Йа АллахІ! Оха Хьан кьинхетам хуьлуйту хІума доьху Хьоьга, Ахь гечдаран бахьанаш а доьху Хьоьга, массо Іесаллех маьрша хилийтар а доьху Хьоьга, массо дикчу хІуманца пайда эцийтар а доьху Хьоьга, ялсаманица толам а боьху Хьоьга, (жозжахатин) цІерах хьалхадахар а доьху Хьоьга».

Пераскан де

Хьадисехь аьлла ду: «Бакьдолуш, шун уггар дезчу денойх ду пераскан де. Цу дийнахь кхоьллина ву Адам, цу дийнахь дІаэцна а ву иза. Цу дийнахь зурман чу хІуп эра ду, цу дийнахь адам Іадор а ду (къемат де хІуттуш). Ткьа аш суна салават дуьллийла цу дийнахь дуккха, бакьдолуш шун салават суна тІедохьуш (гойтуш) ду». Шайга диллалуччул дукха салават дилла тахана, шайна хуучу кепара.

Зинах ларвалар

«Шина бІаьрган зина – хьажар ду, шина лерган зина – ладогІар ду, меттан зина – кьамел ду, куьйган зина – куьг хьакхадалар ду, коган зина – ког баккхар ду». (Бухарий, Муслим). Цу хьадисо гойту, боьхачу хьоле далале хьалха хІора межено а зина деш хилар. Хьажа ца мегаче бІарг хьажор – бІаргийн зина ду, ладогІа ца мегачу кьамеле а, озе а ладогІар – лергийн зина ду, зинана герга вуьгу кьамел дар – меттан зина ду, и. кх.д.

Зуда лераме ю

«Ший йа кхоь йоІ, йа ший йа кхоь йиша шех дІакьастталц йа ша валлалц кхаьбна волу стаг а, со а, ялсаманехь иштта хир ву» - аьлла шен хьажо пІелг а, юккьера пІелг а гайтина хилла Пайхамара (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна). ЙоІарий а, йижарий а - ялсамане воьду некъ бу. Нана реза хилар а ялсамане вуьгу бахьана ду. Уггар дика стаг - шен доьзалца (зудчуьнца) дика верг ву. Иштта лераме ю зуда Бусалба динехь.

Жоп луш долу доIа

«Бакъдолуш, марха кхобуш волчуьнан доIа ду, марха достучу хенахь деш, духа тухуш доцу доIа». Ибн МаджахI.

Шаьш марха достучу хенахь Деле доIа дан диц ма лолаш. Уггар хьалха гечдар доьхуш, цул тIаьхьа дуьненан а, эхартан а диканаш доьхуш, гIелонехь болчу бусалба нахана гIо дар доьхуш.

Асхьабаш

Гуллакхехь сихо йар

Хьайга тахана далург дерг кханенга ма тетта. Луьйранна далур дерг суьйренга ма тетта. Уггар якхийчу цамгарех цхьаь ю иза, хлума тлаьхьатеттар. Бухарийс дийцина Ибн лумара (Дела реза хуьлда цунна) аьлла дешнаш: "Хьой луьйренга ваьлча - суьйренга ма хьежа. Хьой суьйренга ваьлча - луьйренга ма хьежа". Луьйре-суьйре хьайна меллалц йоглур ю ца хаьа хьуна. Хьайн дан дезарг хинццехь де.

Дена-нанна гечдар дехар

Абу Хлурайрас (Дела реза хуьлда цунна) аьлла: "Веллачу стеган йа зудчуьнан дарж лакхадоккхур ду эхартахь. Тлаккха цо эра ду: "Сан Дела! Хлун бахьана долуш ду-те сан дарж лакхадаккхар?". Цуьнга эра ду тлаккха: "Хьан бери (кланта йа йола) гечдар дехна хьуна".

Хьайн деца-ненаца хьо дика хиларх ду ахь Деле цаьршинна гечдар дехар а, цаьршинах кьинхетам бар дехар а, и шиь деллачул тлаьхьа а, далале хьалха а.

Дикчу гуллакхан нур

Ибн лаббаса (Дела реза хуьлда цунна) аьлла бохуш дуьйцу леламнаха: «Бакьдолуш, дикчу гуллакхо дагчохь нур хуьлуйту, юьхь тлехь серло хуьлуйту, деглехь ницкъ хуьлуйту, рицкъа алсам а долуйту, адамашна веза а волуйту. Вочу гуллакхо юьхь ларжа хуьлуйту, даг тлехь бода а хуьлуйту, деглехь гийлалла хуьлуйту, рицкъана иэшам а хуьлуйту, нехан дегнаш чохь оглазла а хуьлуйту».

Воккхачуьнан лерам

лумар а, лусман а (Дела реза хуьлда цаьршинна), шаьшшиь цхьана хлуманна тлехиьна воглуш а волуш шаьшшинна доьхьал Делан Элчанан (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна) деваша лаббас кхетча (Дела реза хуьлда цунна), иза тлехваллалц охьавуссуш хилла и шиь шаьшшиь тлехиьна волчу хлуманна тлера, цуьнан лерам беш.

Вай массо дала дезаш ду-кх

Селхана цхьана маьждиге вахар нисделлера сан. Ламазал тлаьхьа, докха-ламаз дан чьеана ши зуда йара... Дахаран гуллакхаша мелла а дицдолуйту вала везаш хилар. Ткъа, цлехьхана иштта хлума гича, дегле зуз доглу. лумара (Дела реза хуьлда цунна) олуш хилла: «Хлора дийнахь олуш хеза: «Хьенех велла, муьнех велла». Цхьана дийнахь ца аьлча ца долуш ду-кх: «лумар велла».

Теламнах

Теламнах Делан гергара нах бу

Шемахь (Сирехь, Дамаскехь) гараваьлла вевзаш волчу Теламстага Шейх Нуруддин Итра элира АзхIар маьждиг чохь ша хьобхуш волуш: "Хьадисан Теламнах эвлаяш (Далла герга болу нах) бу. Уьш эвлаяш ца хилча, кхин мила хир вара эвлаяь?!".

Иза тера ду Имам Нававийс дийцинчух, шина Имамо, Абу Хьанифас а, Шафиийс а аьлла ду аьлла: "Теламнах эвлаяш бу. Нагахь санна Теламнах эвлаяш бацахь, Делан цхьаьа эвлаяь ван а вац".

Ткъа Имам Суютийс а, кхиболчу Теламнаха а аьлла, и дешнаш дийцина волчу Имам Нававийх лаьцна: "Массера а бартхилла бу, Нававий уггар бакхийчу эвлаяэх хилар".

Дала кьинхетам бойла церах а, кхиболчу массо Теламнахах а, эвлаяэх а, дикачу нахах а, вайх а, вайн дайх-нанойх а.

Делах тешаш волу стаг а, зуда а – Цуьнан гергарчу нахах ду

"Делан эвлаяш, Далла герга болу нах даим цхьа бакхий гарабевлла болу Теламнах бен хир бац аьлла дац. Мелхо а, Делан гергарло долу нах – шайн кьайленаш (синош) цIена йолу нах бу. Дала цундела хьаржина а бу уьш. Ткъа, АллахIах тешаш волчу хIора стеган а шен барамехь цхьа эвлаяалла (Далла герга хилар) ду". Шейх Салман ал-ТавдахI. Кхузахь ма-аллара, Теламнах боцурш а Делан эвлаяш хила йиш ю, уьш иштта хилла а бу. Кхин а, Шейх Салмана ма-аллара, Делах тешаш болу бусалба нах массо а Делан эвлаяш бу, Цунна герга болу нах бу. Цунах лаьцна вай дийцира хьалха "Бусалба кхетам" цIе йолчу жайнин маьIна деш, ялсамани Дала хьанна кечийна ю дуйцучу хенахь.

Ткъа Имам Нававийс (воккха Теламстаг а, воккха эвлаяь а хилла волчу) аьлла: "Имам Шафиийс а, Имам Абу Хьанифас а аьлла: "Нагахь санна Теламнах эвлаяш бацахь, Делан эвлаяш бан а бац". И бохург хIун ду? Шен Илманца Iамал еш волу массо Теламстаг Делан эвлаяь ву бохург ду иза.

Оцу кеппара, ши хIума ду вай тидаме лаца дезаш: АллахIах тешаш волу хIора стаг а, зуда а шенначул (шен тешаре хьаржина) эвлаяалла долуш ву, Делаца гергарло долуш ву. Шайн Илманца Iамал еш болу берриге Теламнах Делан эвлаяш бу. Ткъа, оцу кепара болчу бакхийчу Теламнаха аьлчачуьнга ладугIург а, цара бохург дийриг а - Теламнаха а, эвлаяша а бохург деш ву, оцу шинне кепара болчара бохург деш ву.

Болх бар – мехала хIума ду

Шейх Ибн База (Дала кьинхетам бойла цунах) 63 шарахь герга йолчу хенахь ша болх беш, цхьаьа мокьа де хилийтина ца хилла шен. Массо нехан пIераскан дийнахь а, шобта дийнахь а мокьа де хилча а, Шейха оцу шина дийнахь а болх беш хилла. Ойла йича доккха хIума ду шуна иза, 63 шарахь болх беш цхьа де а балхачь воцуш ца

дакхар. Цо аьлла долчу дешнех ду: "Сан садаар балхаца ду".

Цхъана меттехь кхаа шарахь болх бина ас, оцу кхаа шара чохь мелла алсам мокъа денош хилията а хьожура со, белха хан чехк яларга ладоьгуш а хуьлура со. Ткъа, Шейх Ибн База ма-аллара, айса бечу балхах сайна Далла гергахь ял хиларга со догдохуш хиллехь, цо санна болх бан хъаьжна хилла хир вара со.

Пераскан дийнахь сагла даларх лаьцна

Пераскан дийнахь сагла далар кхечу деношкахьчал деза ду аьлла Iеламнаха. Имам Ибнул-Къаййима (Дала къинхетам бойла цунах) аьлла: «И де къаьсташ ду кхечу денойл, сагла даларца. Киранан кхидолчу деношна юкъахь оцу дийнахь сагла далар шеран кхечу беттанашна юкъахь рамадан баттахь сагла далар санна ду. Суна гира Шайхул-Ислам Ибн ТаймийахI (Дала цIандойла цуьнан са) шá рузбане ваха араволучу хенахьшен хIусамехь шена карош долу бепиг йа кхийолу хIума схьа а оьций, тIаккха ша новкъа дIавоьдучу хенахь къайлах иза сагIийна дIалуш. Суна хезира цо олуш: «АллахIа вайна омру дина хилла хилча, Аллахан Элчане (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) вай дистхуьлучу хенахь сагла ло аьлла, Цуьнца Шеца вай къамеле довлале хьалха сагла далар кхин а дезох ду, дозалла алсам долуш ду». Имам ШирбIинийс (Дала къинхетам бойла цунах) аьлла: «Цу дийнахь а, цуьнан буьйсанна а дуккха сагла далар а, дика гIуллакхаш дар а дика лоруш ду». Кхузара схьа ду вайн наха пераскан буьйсанна сагIийна хIума йалар а.

Хъаькамалла дезар – цамгар ю

"Власть - цамгар ю хьуна", - куьйгалхо хилла волчу цхъана стага аьлла и дешнаш дагадаькхира суна хIинцца цхьа жайна доьшуш волуш: масех бIе шо хьалха, паччахьалла къуьйсусу байъина нанас дена бина вежарий а, кегий бераш а дара цу тIехь хьехош. Имам Газалий ма бакъ луьйш хилла-кх, адамца йолчу массо вочу амалийн а, сакхтийн а орам ши хIума ду олучу хенахь: ас-со (авторитет) боху хIума дезар а, даьхни дезар а.

Хъаьнга деха, хъаьнга ма деха?

Аьлла хилла Абу Бакр Ал-Варракъе: "Со АллахIана а герга вуьгур долу, нахана а герга вуьгур долу хIума Iамадехьа суна". Цо жоп делла: "Хьо АллахIана герга вуьгур дерг – ахь Цуьнга дехар ду; хьо нахана герга вуьгур дерг - ахь цаьрга дехар Iаддитар ду". Хьадисехь а деана ду: «АллахI оьгIаз воьду Шега деха ца доьхучунна». Аллахи оьгIаз воьду ахь Шега дехар Iаддитахь, ткъа, адам оьгIаз доьду ахь шега цхьа хIума дехахь.

Бусалба стаг тешнабежкe, харц луйш хир вац

Имам Аз-ЗахIабийс (Дала кьинхетам бойла цунах) аьлла: «Бусалба стеган амале хIуъа дерза тарлуш ду, тешнабехк а, харцлер (путьаш боттар) а доцург».

Цуьнан маьна: муьлхха а кхидолу вон хIуманаш даим лелош хила тарло бусалба стага, делахь а бусалба стеган амал хилла дIахIуттийла дац ши хIума: тешнабехк (ямартло) а, харцдерг дуйцуш хилар а.

Велавелла-векхавелла

Имам ЗахIабийс аьлла: «Юккьерачу барамехь самукъане хиларо дегI туодо, кьанвалар меллаша до, цамгарш юха а туху. Ткьа, хьадисехь дийцина ду, сингаттамаш дукха хиллачуьнан лазарш совдевр ду аьлла».

Самукъане хуьлуйтучу бахъанех ду велавелла-векхавелла хилар, хаза доьшучу Къуръане ладогIар, ойла даим дикчу агIор йар, АллахIах тешар совдаккхар, дика Iамал йар, нахана дика дар, Дела хьахор, пайдане Илма Iамор.

Цхьа фатва

Имам Газалийс фатва далар бахъана долуш Юсуф ибн Ташфина шен куьйгаллийна клел ялийна хилла 12 декъе екъаелла йолу Андалус. Цул тIаьхьа а цо цунна делла долу фатва бахъана долуш, Юсуфа халифана байIат а йина, шина декъе екъаелла хилла халифат цхъанакхетта. Ши фатва ду и шиь, бусалба нах цхъанатухуш, церан барт чIагIбеш, уьш гулбеш. Ткьа мел дукха фатваш ду, барт бохош, бекъам беш, цхъанакхеттарг даржийна дохош!

Илма Iамо цкъаъа тIаьхьа дац

Имам Ибн Хьазм хьал долуш болчу доьзалехь кхиъна ву - цуьнан да «министар» хилла. Цхъана дийнахь докъа ламаз деш маьждиг чувахана хилла иза. Маьждига хьурмат ламаз ца деш иза охьахиъча, ламаз хIунда ца дира ахь аьлла цуьнга цхъамма. Дакъа дIадоьллинчул тIаьхьа, юха а иза маьждиг чувахча, хьурмат ламаз дан иза дIахIуттуш, IадIе охьахаа аьлла цуьнга. Цунах цакхетам кхоллабелла цуьнан, шолгIачу дийнахь дуййна фикхIа Iамо волавелла иза. Цу дийнахь иза 26 шо долуш хилла.

Къиноша Iарждина дог

Вайна массарна ма-хаъара, къинош леторо жим-жима деш дог Iарждой бодане до. Имам Газалийс аьлла къиноша дог бодане даран билгало йовзуьйтуш: "Къиноша хьан дог Iарждина хиларан билгало ю хьуна – нагахь санна хьайгара даьллачу къинах хьо кхералуш вацахь/яцахь, айхьа деш долчу Iабадатах хьуна асар хуьлуш (дагчу дуйжуш) дацахь, беш болчу хьехамах хьуна пайда хуьлуш а бацахь".

Бакхийчарца лелар

Тхан цхъана хъехархочо олура: «Бакхийчаърца, хъекъал долчаърца хуьлуш волчуьнан хъекъал доккха хир ду. Кегийчаърца хуьлуш волчуьнан хъекъал жима хир ду». «Хъан а, хъан вешин а оццул дика кадалар, шуьшинга иштта кхиамаш бан баларан бахъана хлун ду аьлла» - ас хаьттича, «дотьшуш волчу хенахь хьо хъаьнца лела хъаьжжина хир ву хьо дешна ваьлча а» - аьлла жоп делира суна цхъана дешнастага. Хъадис дагадогий шуна?

Зуда йитарехь сихвала ца веза

Вайн махкахь гIараваьлла вевзаш хилла волчу Iеламстага Къаима (Дала кьинхетам бойла цунах) олуш хилла боху, шега - «Тоба дича кьиношна гечдийр дуй?», - аьлла хаттар дича: «Дийр ду, нагахь санна зуда йитина стаг санна дохко валахь».

Вай ваьш доцучо вайн гуллакх кхин цхъамма а дийр дац

«СтигIара малийк охъадоссарга а ма хъежа, хъеха чура МахIдий араваларга а ма хъежа. Буьртигаш лаьтта дIаде, стигIара догIа дарга дог а даха, айхъа дIайийначу хIуманан тIалам беш, цуьнан бала кхочуш а хила». Шейх Салман ал-IавдахI. Далла тIе болх а буьллуш, кхъахъега деза вай, хъалха хиллачух пайда а оьцуш, хир долчуьнан ойла а еш. Дотьшучо дотьшуш, болх бечо болх беш, бераш кхиочо бераш кхиош.

Лаккхара лаам хилча иштта хуьлу

«ХIорш 40 гIала ю, оцу гIаланашкахь хъадис Iамийна цо, ас ца хъахош йитинчу кхечу меттигашкахь а Iамийна цо». И дешнаш Имам Ибн Хъаджар ал-Iаскъоланийс аьлла ду, Имам Ибн ТIахир ал-Макъдийсийх лаьцна. Шовзткъа сов йолчу гIаланашкара Iеламнахера хъадис Iамийна хилла цо, кеманаш а, цIерпошт а, машенаш а йоцучу хенахь. Бакъду, паспорташ, визанаш оьшуш-м ца хилла царна.

Нах Iадбита

Iеса стаг гича а хъайн сине хаттам беш хила олу вайга Iеламнаха. Iеса волчу стеган Iесалла юьйцучул а, хъайгахь сакхт дуй хъажа олу вайга Iеламнаха. Вайна ваьшкахь цхъа сакхт а карийна, иза дIадаккхар тIехь вай ойла йар дуккха а гIолий ду нехан Iесалла йийцарал а. Ткъа нагахь санна вайна ваьшкахь цхъаъа сакхт карош дацахь – иза кхин а доккха сакхт ду.

Юха а лаккхара лаам

Имам Ат-Табаранийс хъадисан Илма а, кхидолу Илманаш а шайгара схъаэчна болу
Иеламнах цхъа эзар сов хилла боху! Доххъара и хезча цецволу, ткъа оцу Иеламнаха цхъа
хъадис бахъанехъ глаш масех баттахъ некъ беш хилла хилар девзича, ма лаккхара
ойланаш йолуш хилла-кх уьш олий дагадогъу. «Яйначу тлаьхъено дай хестор бу» - иштта
тлаьхъенах вай хилийтархъама ца дуйцу вай хIара, вайна церан дахарх масал хилийта
дуйцу.

Имам Бухарийн дахарера пайданаш

Беттасан серлонехь

Имам Бухарий буюбер долуш кхиъна ву. Iаьрбо хилла а вац иза. Бусалба дине веана хилларг цуънан кхоалга да ву. Хьадис Iамо иза шен итт шо кхаъчча волавелла, ша хуъжарехь доьшуш волчу хенахь. Шен доьххъара жайна цо 18 шо кхаъчча яздина, Мединатехь, беттасан серлонехь.

Ненан дикалла

Имам Бухарий жима волуш бIаьрзе хилла. Цуънан нана дика стаг хилла, Iамал-Iибадат дукха долуш хилла. Генах IбрахIим-пайхамар (Делера салам хуьлда цунна) гина цунна цкъа, - «Ахь дукха доланаш дарна АллаhIа юхаделла хьан кIантана цуънан бIаьрса», - олуш. Iуьйранна шен кIентан бIаьрса юхадеана карийна цунна.

ХIума дагахь Iаморна молха

ХIума дика дагахь Iамийта цхьаъа молха дуй аьлла хьаттина хилла, бIе эзарнашкахь хьадисаш дагахь хууш хилла волчу Имам Бухарийга. «ЧIогIа бала кхачарал а, дуккха тIехъежарал а дика молха ца девза суна хIума дагахь Iаморна», - аьлла жоп делла цо. Хьайн дешарехь хьайна уггар диканиг хила лаахь – хьайн дешаран дикка бала а кхача, дуккха Iамош къа а хьега. Хьайн балха тIехь уггар хьо диканиг хила лаахь а уьзза дe.

Дика амал, хаза гIиллакх

Делла дош лардар хаза гIиллакх ду. Хаза гIиллакх долуш хилла Имам Бухарий а. Цхьа хIума хилла цуънан дIайохка езаш, кхечу махкара яийтина. Пхеа эзарх и хIума йохкахъара шайна аьлла баьхкина болу совдегарш дIабахийтина хилла цо, кхана юхадуйлийша аьлла. Iуьйранна итт эзарх и хIума оьцурш баьхкича, царна а ца юкхуш селхана баьхкинчарна пхеаннах дIаелла цо иза. "Сайн ниййат дохо ца лаъа суна", - аьлла цо цаьрга.

Делаца къамел диний ахь?

Цкъа цхьана бешахь суннат ламаз деш хилла Имам Бухарий. Ламаз дикка дахделла цуънан. Ша ваьлча, шен духар хьала а айина, цу бухахь хIумма юй хьажахь аьлла цо шен накьосте. ВуьрхIийтта меттехь зIугано ю йиттина карийна цунна, цуънан дегI дистина хилла. Доьххъара ю тоьхча ламазера дIа хIунда ца велира хьо аьлча, долийна цхьа сурат дара шен, иза чекхдаккха лиира шена аьлла цо. Делаца къамел дар иштта чIогIа хилла цуъна.

Ламазо Iесаллех ларво

Имам Бухарийс ламаз лардаран масал дийцира вай... Цундела (хIаь, иштта дика цо ламаз деш хилла дела), Iесаллех ларвалар а чIогIа хилла цуънан. Цо аьлла: «Гийбат дар хьарам хилар сайна девзинчу хенахь дуйна цкъаъа гийбат дина дац ас». «Айса цхьанна гийбат дина аьлла суна хьесап дийр доцуш АллаhIана доьхьал вахарга догдохуш ву со».

Дика хлума цкъаъа жима дац

Имам Бухарийн дахарера цхъацца пайдане хлуманаш дуьйцуш дара вай... Цхъана дийнахь, хъадис хьохуш хилла иза маъждиг чохь. Цуьнгара хъадис Iамош болчу нахах цхъамма шен маж тIера цхъа нехалг схъа а эцна, лаьтта охъатоссуш гина цунна. Жимма собар а дина, ша цхъанна а гуш вац аьлла хетачу хенахь Имам Бухарийс и нехалг схъа а эцна, шен кисана йиллина. Араваьлча дIакхоьссина цо иза. Маъждиган сий дина цо иштта.

Нахаца дика ойла хилийта

«Со уьш болчу веъча, цаьрга салам дала эхь хетара суна» - бохуш дуьйцу Имам Бухарийс, ша бера долчу хенахь Iеламнахана юкъалеларх лаьцна. Цкъа цхъамма хаьттина хилла цуьнга: «Мел Iилма яздина ахь?». «Ши хъадис яздина ша», аьлла цо. Гонаха берш бийлабелла. Цхъана Iеламстага аьлла тIаккха: «Дийла ма дела шу, цхъана дийнахь иза шух вела а тарло шуна». Цо ма-аллара хила а хилла иза. Иштта ду-кх дахар, ца моьттарг хуьлуш.

Iилманан лерам иштта беш хилла хьалха

Iилманан а, Суннатан а лерам беш хилла Имам Бухарийс. Бухарáра паччахьо, хьайн Сахьихь жайна а дохьуш, шена а, шен берашна а иза хьеха ша волчу схъавола аьлча, Имам Бухарийс иштта жоп делла цунна: «Ас Iилма сийсаз дийр дац, адамийн неIаршка ас иза кхоьхьур дац. Нагахь санна хьайн иза дезахь – со волчу сан маъждиге йа сан хлусаме схъавола». И бахьана долуш цунна доьхьал бевлла уьш, махках а ваьккхина цара иза.

Ешар

Клезиг йоьшу вай

Бусалба динан Илма Iамийна болчу а, Iамош болчу а сайна бевзачу 7-8 дешархошка хIокху шеран апрель баттахь иштта смс яхьийтинера ас: «ХIара шо доладелчахьана, мас жайна дешна ахь доьххьара дуьйна чекхдаллалц?». Доьхьал жоп цхьамма а ца даийтира.

Хинца шуьга, Динул-Исламан доттагий, хатта лаьа: хIокху шеран 5 батта чохь, доьххьара дуьйна чекхдаллалц мас жайна (йа киншка) ешна аш?

«Оьрсаша язйинарг бен шайн истори ца евза нохчашна». А. Айдамиров

Хууш ма-хиллара, истори массара шайна луь-луучу агIор язйеш хилла ю даим. ХIоьттина лаьтташ долчу Iедалца йогIуш йолчу кепара хуьйцуш хилла а ю. Цундела, ма-дарра хIума муха хилла довза хала ду историн говзанча воцучунна. Вайн кьоман истори юьйцуш жайна дан а дуй-те, хIокхарна а, вуьхарна а яздина а доцуш, хилларг-лелларг Iилманан бакьонаш ларйан а гIоьрташ дуьйцуш, яздина долу? Шуна девзий иштта хила тарлуш долу жайна? Йа иштта цхьа жайна дацахь (ткъа и ца хилар клеьга хIума дац), и куц долуш масех жайна мукъане а карор дарий-те, ерриге хенаш чулоцуш хир долчу кепара?

Вай мас жайна арахоьцу?

Iаьмиркехь цхьана шара чохь 85 000 (дезткъе пхийтта эзар) керла цIе йолуш жайна (киншка) арахоьцу. Японехь - 35 000 (ткъе пхийтта эзар) керла жайна арахоьцу цхьана шара чохь.

Нохчийчохь-м эра дацара вай, дерриге дуьненна тIера нохчаша мас жайна арахоьцу-те цхьана шара чохь?

Ца ешар – вайн кьоман проблема ю

Вай йоьшуш ца хилар а, йоьшучара йоьшург хила ма-езза дика ца хилар а вайн уггар яккхийчу проблемех ду. Вайн кьоман тIаьхьло муха хир ю гойтучу хIуманех а ду иза.

«Еша, хьайн Делан царца...» - доьхъара дош

Сийлахь АллахIа вайн Пайхамаре (соллаллохIу IалайхIи ва саллам) доьхъара аьлла дош хIун ду? Къуръанах доьхъара доьссина дош хIун ду? Кхидерг доцуш, къаьсттина и дош доьхъара хилар мел маьне ду? Цо гойтург хIун маьна ду? Ойла йиний аш цу тIехь? Хьовсий вай, и дош вай мел кхочуш до?

Со хIокху хаттаро еша волавалийтира

Дийцарехь, юкъарчу чулацамца схьалаьцча, ингалсхой уггар алсам йоьшуш къам ду. Мас жайна (пайдан книга) доьшу аш цхьана шара чохь?

Ешар – Ибадат ду, дика гIуллакх ду, мёл хуьлу хIума ду

Тахана дуьйна дIа вайн хила еза ойла а, кхетам а иштта бу: бусалба стага а, зудчо а шена пайдехь йолу хIума ешар - Ибадат ду! Ибадат - АллахIана герга вoьдуш деш долу дика гIуллакх ду. Ешар - Ибадат ду!

Ойла йар, кхета гIортар – хIунда, хIун, муха, стенгахь, маца.

«Ойла а ца еш ешар - Iовша а ца Iовшуш яахIума яар санна ду» - аьлла цхьана хьекъалчас. Шаьш эха сахьтехь ешча, ешначунна тIехь ойла йан еза пхеа-итт минотехь. Цхьаболчу Iеламнаха цхьа аьат доьшуш ерриге буйса ламаз деш йоккхура бохучуьнан маьна и ду, оцу цхьана аьатана тIехь кIорггера ойла еш хилла цара.

Илма, дешар

Иехор – докха къа ду

Дольшучахь хилланаш лелор а, экзаменашкахь иехор а вон ду. Ткъа динца доьзна долу илма ламочара и лелор - боьха ду.

Ешар + оила йар + (къахьегар) = кхетам

Мало ца еш, дуккха къахьега деза ахь, хлума ламорца а, алссам ешарца а, дикка оила йарца а. Хлума ламор тлехь а, клорггера оила йар тлехь а ахь дикка къахьегахь и шиэ хлума кхуьур ду хьан, совдер ду хенан йохалла. Ахь алсам еша мел йоьшу хьуна хууш-девзаш долу хлума а совдер ду, ткъа хьоьгахь «информаци» алсам мел хуьлу оила йар а, кхетам а клорггера хир бу хьан. Иштта и кхо хлума – ламор а, оила йар а, ешар а – цхьаьне дладахьа дезаш ду, цу кхаанне тлехь дикка къахьега дезаш а ду.

Сайна цхьа элп ламорца бина а пайда бинчунна баркалла олу ас

Хьехархой! Дала массо дикчу хлуманна тлехь аьтту бойла шун! Дала гю дойла шуна!
Дела реза хуьлда шуна!

Мотт хаар – ницкъ бу

Мухьаммад Фатихьана 5 мотт хууш хилла: туркой, лаьрбийн, фарси, латинийн, грекийн.
Хьуна мас мотт хаь?

«Илма ламор декхар ду массо бусалба стагана а, зудчунна а тлехь». Хьадис

Хууш ма-хиллара, Бусалба динан Илма ламоран юкъара хьукм - иза «фард кийайах!» (цхьаболчара дича тлерадолуш долу декхар) хилар ду. Хлетте а, тахана вайн нахехь долчу хьоле хьаьжча, тахана вайна леламнах оьшуш хиларга хьаьжча, лаккхарчу тлелана тлера леламнах вайна юкъахь ца хиларга хьаьжча, иштта леламнах вайн вешан хиллалц вай даим кхечерах доьзна хирг хиларга а, цунах вайна дуккха а зенаш хила тарлуш хиларга а хьаьжча, Илма ламо корматалла а йолуш Илма ламо волавелла волчу дешархочунна тлехь иза «фард лайн» (стагана къаьсттина тледоьжна долу декхар) хиларх тешна ву со. Уьзза хьукм хир дара оцу кепара вайна оьшуш долу кхидолу Илманаш ламочу иштта дешархочунна а аьлча харц хир дацара иза. Таккха кхузахь божарий а, зударий а цхьатера бу аьлча а харц хир дацара аьлла хета суна.

Даим керланиг довза гортар

Вайна ца хуург дуккха дукха ду вайна хуучул. Цо гойту вайна, вай даим ваьшка хаттам беш хила дезар, вайна вай «члогла» хета мегар ца хилар. Ткѡа цу балхо, дукха кѡамел дойтур дац вайга, эрна кѡамел дойтур дац вайга, вайна ца хуург а дийцайтур дац вайга.

Гиллакх, Пайхамаран дахар

Бусалба динан Илманаш Иамочу дешархоша наггахь хотту, муълха жайна Иамийча, муълха жайна хѡехча дика хир дара-те олий. Вай даим доьшург а, Иамориг а фикъхИ жайнаш ду, ИакъидахИ (тешар, кхетам) жайнаш а ду. И ши Иилма цѡѡа шеко йоцуш оьшуш, коьрта долчерах а ду. Делахь а, и шиь вай Иамо ма-дезза Иамош дац, йа нахана хѡеха ма-дезза дIахьоьхуш а дац. Ткѡа и шиь доцург а вайна члогла оьшуш долчех ду Пайхамаран (соллаллохIу Iалайхи ва саллам) дахар Иамор а, гиллакх а, дахарх кхетар а, нийса ойла йар а, «истори» а, и.кх.дI. Уьш вайна ваьшна Иамо а деза вай, тIаккха нахана дIадовзийта а деза. Шейх Иабдул-Фаттахъана «Бусалба динан Гиллакхех (цѡѡадерг)» цIе йолу жайна а, Шейх Нуруддин Итра Пайхамаран (соллаллохIу Iалайхи ва саллам) дахарх лаьцна яздина жайна а, вай Иамо а дезаш, вай хѡеха а дезаш жайнаш ду.

Мотт Иамо хала дац

Доьхъара вайн ненан мотт Иамабо вай, тIаккха вай дехачу махкара мотт Иамабо вай, тIаккха Иаьрбийн а, ингалс а, оьрсийн а мотт Иамабо вай, тIаккха шена луучо туркойн мотт Иамабо. Кхин а сов Иамийча кхин а дика ду. Мотт Иамо хала дац шуна, жимма кѡахьегчахъана.

Иилма хIун ду?

Иилма – иза бусалба стагана дуьненахь а, эхартахь а пайде хир долу хаарш ду, оьрсийн маттара аьлча: любое полезное знание, как в сфере духовной, так и мирской. Иилма бохучух вайна лууш дерг оцу дешан нохчийн маттара маьна ду, деккѡа шарилатан Иилма бохург дац. Цундела, цѡѡаболчу Iеламнаха Иилма дуьненан Иилма а, динан Иилма а олий бекѡам беш бац, пайдане долу Иилма а, пайдане доцург а олий кѡастош ду, пайдане дерг дерриге динан Иилма ду а олуш, оцу Иилмано Иамориг дуьненан хIума делахь а.

«ЧГУ»-хь дешар дика дац?

Со доьхъара хьуьжаре лела волавелча, 10-12 шо долуш, ишколера дешарах гIехъа хервелира со. Суна моьтттура-те хIетахь, хьуьжарехь дерг (Къуръан деша Иамор) ишколехь долчунна тоам беш ду? Йа хIара Иамийчахъана цигарниг Иамо ца деза? Хаац...

Тахана цхьаболчу кегийчу наха шаьш Бусалба динна тибирзича шайн дуйненан дешар
Iаддуйтуш нисло, цуьнца бала ца кхочуш нисло, иза дIатоссуш нисло. Лойралла а,
экономи а, истори а, политика а, инженери а, хьехархо хилар а, иштта кхидолу и
дешарш а, говзаллаш а Бусалба динан Iилманца а, Бусалба дин лелон ма-дезза
лелорца а доглуш дац олий хетачух тера ду царна. Ткъа иза, цхьаъа шеко йоцуш, нийса
дац. Мелхо, Бусалба динан Iалашонашца а, кхетамца а, кIоргенаца а доглуш дац иза.
Бусалба дин дуйне а, эхарт а туодеш дин ду. Дуйненан Iилма Iамош волчунна цунах мёл
хир бу, цо дика ниййат дичахьана, Дала мукъа лахь.

Уггар дикчу меттехь

Шайн берашка уггар дикчу меттехь дешийта гIорта. Вайн тIаьхьло и ю шуна. Оьрсийн
маттара аьлча: «долгосрочная стратегическая перспектива».

Ойла (йар), кхетам

Совца воцург суна доьхал ву?

Йа клай, йа лаьржа. Йа кхузахь, йа длогахь. Йа тхьоца, йа цаьрца. Йа тхьогахь, йа тхуна доьхал. Йа ах даьсса стака, йа ах дуьзна.
Буьйса декьал йогийла шун!

Ойла йаран некьаш дукха ду

Цхьана хьехархочо, клайн кехат тле лаьржа тладам а биллина, и кехат шен дешархошна хьалха а лаьцна, хаьттина:

- Хлун го шуна?

Дешархоша хлораммо шена гин-гинарг аьлла:

- Тладам го.

- Лаьржа тладам го.

- Боккха лаьржа тладам го...

Хьехархочо хаьттина:

- Цхьанна а доккха клай кехат ца го шуна?! Иштта мах хадабо вай стеган, иштта хлума олу вай стагана. Цуьнгахь долу глатат го вайна, цуьнан кхийолу дика аглонаш ца го вайна.

Лаккхара ойла

«Дуьненаюкьара шолгла тлом болалучу юкьахь, Японера а, Мисрера (Египтера) а дахар цхьана теглана тлехь дара. Ткьа тахана муха ду?» - иштта хаттар до Москохара Экономикин лаккхара ишколин профессоро, Л. Сюкияйнена.

И санна долу хаттар сан коьрте хьийза масийтта шо хан ю. Хлун бахьана ду-те, вай, бусалба нах, иштта тлаьхьадиссина хиларан?

Шуна дагадеаний иштта хаттар? Аш ойла йиний цуьнан? Хлун жоп ду аьлла хета шуна цунна? Бахьанаш дуккха хир ду да-м, делахь а уггар коьрта дерш муьлхарш ду аьлла хета шуна?

Валарна тлехь ойла йар

«Бакьдолуш, хьо лийр волуш ву, уьш а лийр болуш бу...». «Хлора адамо ловшур ду валар...». (Шина айатан маьйна)

Ойла йича доккха хлума ду шуна иза, кхин хлокху дуьнена юхадоглур доцуш дладовла дезаш ду-кх вай. Дала ялсамани дохийтийла-кх вай.

Хенаца боглүчү кхетамах лаьцна

Дахаран оьмарехь шен цхьана бараме кхаьчча бен ца девзаш хлүманаш ду. Хан яларца бен тлехиа йиш йоцуш хлүманаш а ду. 40 шо кхаьчча бен хьекъал кхоччуш кхиьна даьлла ца хуьлу бохуш дуьйцуш а ду тахана, ткъа Пайхамарна (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) пайхамаралла 40 шо кхаьчча бен делла ца хилар а шен цхьа маьна долуш ду. Цхьаболчу леламнаха олуш хезна суна, Илманан цхьадолчу халчу хеттарш тлехь талламаш бойтур бацара шаьш 40 шо кхаьчна воцучуьнга, олий. Цундела, воккхачо хьайна деш долу хьехар атта ма хеталахь цкъаьа, верлахь. Ткъа нагахь санна ахь и хьехар тле а ца лаьцна, ахь хьайна хетарг а дина, цунах хьан глүлкх ца хилахь, йа цунах хьуна зен хилахь, хаййла хьуна иза хьан хьайн бехках хилар. Тлейоглүчү ханна ойла а йойла ахь цу тлехь, пайда а оьцийла ахь оцу айхьа динчүх а, хьайна хиллачух а.

Лаккхара, геннара ойла

Суна хетарехь, таханлера бусалба стаг (къасттина нохчо а, хуьлийла иза стаг йа зуда) шен сатийсамаш лаккхара болуш хила веза, дуьнене хьежар геннара долуш хила веза, еш йолу ойла кlorггера йолуш хила веза, таханлера цхьана денца йа цхьана шарца вехаш воцуш, шовзткъеитт шо хьалха долчуьнга сатуьйсүш волуш хила веза (японахошна мегаш хилча, 200 шо хьалха йолчу ханна «стратеги» хлотто, нохчашна а, бусалбанашна а ца мега иза?!). Иштта оцу кепара хилар – хлора бусалба стеган а, зудчун а декхар ду. Тлаккха шайн бераш иштта кхиор а цаьршинан шолгла декхар ду. Къаьсттина чlагlлуш ду и декхар нохчашна тлехь, вайнахана тлехь.

Нийса ойла йан lама

Хьайн ойла пайдане ца йоьрзуш, жамl доцуш, эрна йовр йолчу кепара ца хилийтархьама, нийса ойла йан lама.

Цхьана глүллакх тлехь дикка ойла йар, иза тидаме лацар

Ахь шена тлехь дикка ойла еш долу хлүма хьан дахарехь кхуьур ду, шор лур ду. Ахь шена дикка тле тидам бохуьйтуш долу хлүма, ахь шена тлехь дуккха ойла еш долу хлүма алсам дера ду хьан дахарехь. Цундела, хьайн дахарехь баккъалла а хьайна хилийта лууш долчу хлүманашна дикка тле тидам бахийта беза, царна тлехь дикка ойла еш хила веза/еза хьо.

Масала, хьуна Къуръан дагахь lамо лаьа, йа хьайн бере уггар дикчу доьшийлахь дешийта лаьа, йа финансийн агlor хьой возуш воцуш хилийта лаьа, йа цхьана шара чохь 50 жайна деша лаьа... Хlун дан деза ахь? Баккъалла а хьайна хилийта лууш долчу оцу хлүманна тлехь дикка ойла еш хила веза/еза хьо, даим и дагахь латтош хила веза/еза хьо. Цу балхо и хлүма кхочуш дан некъаш леладойтур ду хьоьга, цу тлехь хьан кхиам а хир бу, хьоьга иза дан а лур ду, Делан пурбанца, Делан гlоьнца. Дикка, даим ойла йеш хилар...

Деглана а, синна а, хьекъална а кхача оьшу

Адам кхаа хIуманых хоттаделла ду: деглах, синах, хьекъалх. Цундела, шен дахар дика хилийта лаахь, цу кхаанне а Iуналла дан деза цо.

Деглана Iуналла дан деза, спортаца а, дикчу юучуьнца а, хенан низам лелорца а.

Синна Iуналла дан деза Делах тешар совдакхарца: Аллахи вовзарца а, Iибадат дарца а.

Хьекъалан а Iуналла дан деза, нийса ойла муха ян еза Iаморца а, ойла яран гIалатех ларваларца, пайдане дерг дешарца а.

КIоргера ойла

Со хьан кхоьллина? ХIунда кхоьллина со, хIун ду соьгара лууш дерг? Мича кхача веза (еза) со, чаккхе мичахь хир ю сан?

Хьайн дерриге дахарехь цкъа мукъане, кIоргера ойла а еш, хаьттиний ахь айхьа хьайга и кхо хаттар?

Ойла йе вай

Зама (хан ларйар)... Ийман (тешар)... Дика Iамал йар (къахьегар)... Бакъонца весет дар (даим бакъонца хилар)... Собарца весет дар (халонна собаре хилар)...

Ал-Iаср сурато вайна деш долу хьехар ду иза. Ойла йе вай: оцу пхеа хIумано мел меттиг дIалоцу вайх хIоранне а дахарехь, мел лору вай и пхи хIума?

Дог – жима, хьекъал – доккха

Бусалба стеган а, зудчуьнан а дог жима хила деза, хьекъал доккха хила деза.

3 хаттар

Вай тIаьхьа хIунда диссина? (Массо хIума туоделла, дика долуш Iаш дуй-те вай? Дацахь, кхидIа а иштта Iойла а ма-даций вай). Ткъа тахана вай муьлхачу хьолехь ду? (Хийцадала дезаш хилча, вайгахь долу таханлера хьал довза а ма-деза вайна). Дика ду, хьал девзича, (массо агIор дика хьал ду-м цхьамма а эра хир дац), оцу хьолера арадовла, дикачу хьоле дерза хIун дан деза вай? 3 хаттар ду-кх вайна хьалха...

Довзал

Довзалан дахарца а зуйш ду адам

"Массо маренaш а, зудаялораш а ирсе ду. Кхоно, цхьаьна хан яккхаро, дахарехь цхьаьна леро хуьлуьйтуш ю халонаш, проблемаш". (All marriages are happy. It's the living together afterward that causes all the trouble. Raymond Hull).

Зуда ялочу хенахь а, маре йоьдучу хенахь а ирс долуш хета массарна шаьш. Моз тарлуш болу ши-кхо бутт длабаьлча, баккъалла долу довзалан дахар доладелча, тайп-тайпана долуши адам цхьаьна ле доладелча, дахаран муьлхха а кхечу аглонашкахь (ур-атталла деца-ненаца а тлехь) хуьлуш проблемаш тлехитта юьйлаелча... тлаккха хета адамана ша ирс доцуш, йа шен захало декъаза. Хьалххе дуьйна цунна хааьвара, доьхьаралера моз санна болу ши-кхо бутт длабер буй, цул тлаьхьа дуьйна долчакхь Дала ша зуйш дуй, шен довзал боха ца бохуьйтуш латторехь шегара собар оьший, кхетар оьший, кьинхьегам оьший, халонаш лар оьший, кьахьегар оьший, дикалла оьший, кьинхетаме хилар оьший, доглазаме хилар оьший, ас-со бохург духатохар оьший... Хлора дийнахь пхи ламаз тледожорца зуйш хиларе терра, довзалан дахарца а зуйш ду адам Дала. Довзалан дахарехь хьо муха хуьлу хьаьжжина хир ду хьан хлокху дахарехь ирсе хилар а, эхартан дахарехь ирсе хилар а.

Бусалбалла а, нохчалла а матта тлехь хила езаш яц

«Чеченский вариант» ю боху соьга цхьамма, йо! шен дега а, нене а ца хоттуш, и шиь тергал ца деш, ара а яьлла длайахар, маре йоьду аьлла.

И хьенна «вариант» елахь а, вон а, ирча а вариант-м ю иза.

Бусалбалла а, нохчалла а матта тлехь хила езаш яц, леларца а, деш долчу гуллакхца а хила езаш ю.

Захало муьлш бу хуучу нахаца де

Зуда ялош хьой велахь, йа хьайна тле цхьамма захало деанехь, хьайна хьалхе дуьйна бевзаш болчу нахаца де захало, йа бевзаш ца хиллехь – дикка хатта, массо агло талла, хлу-ду ма-ду хьажа, цул тлаьхьа бен сацам а ма бе.

Проблема длаера ю

Коьрта дерг бехк хьена бу дац, коьрта дерг проблема хьоьга листайалар ду. Хлумма дац хьуна, хьо бехке ву аьлла хетарх, коьрта дерг ахь и проблема гена ца ялийтар ду.

Проблема кхана луьйранна длаер ю, мел дукха масех шарахь яхлур ю, цул тлаьхьа дерг

хлүмма а хила а ца хилча санна дlахlуттур ду (масийтта шарахь лүьра а, бүүрса а тlом ца лаьттина вайна?). Ткъя хьо оцу проблеми юкъяхь оьздангаллих ца вухуш чекхвалахь, чаккхенгахь лераме а, толаме а хир ву хьо. Ткъя ахь сихвелла, цхъя хьашт доцург алахь йа дахь, сийлахь хир вац хьо.

Кхиниг сонта хиларх, хьо сонта хила мегар дац. Пайхамара (соллаллохlу lалайхlи ва саллам) аьлла ма ду, хьой бакъ велахь а кыйса ца валар дика ду аьлла.

Проблемийн пайданах?

Доьзалехь хуьлуш йолчу проблемийн (цакхетамийн, девнийн) пайданах ду бохуш дуьйцу Илманчаша. Хуьлуш ерш проблемаш ю, ца хилча а мегар дерг ду, хьашт доцург ду, ткъя цунах схяхуьлуш пайданах а ду. Жимма тамашийна хlума ду, дуй?

Зуда ялош ши агlо реза хила еза

Кхидолу массо хlума шен бухехь дуьйна хьанал дина ду, Шарилато мегар дац аьлла доцург. Цу юкъяра къастийна бу зударий, уьш шайн бухехь дуьйна хьарам бина бу, Шарилато магийначу кепара балийна бацахь. Цундела, Шарилато зударийн агlо дуккха кхераме лоруш ю, даьхнин агlонал. Оцу кеппара, даьхни духкуш-оьцуш ший а агlо реза хила езаш хилча, зуда ялорехь ший а агlо реза хила езар кхин а чlогlа ду.

Сий лардар – Бусалба динан lалашо ю

Бусалба динан уггар коьрта йолчу яккхийчу пхеа lалашонех цхъя lалашо ю сий лардар. И сий дойъуш, сий дохаш долу уггар доккха бахъана зина ду. Цундела, и lалашо талхош долу зина хьарам дина ца lаш, оцу зинана тlевуьгу некъаш а хьарам дина Бусалба дино, и зина ца дожийта дуккха декхарш тlе а иэгийна цо, уггар хьалха бусалба зудчуьнан сий лардархьама, тlаккха бусалба доьзалан сийн лардархьама.

Бусалба динан доьхъа къахъегаран майда

Олучуьнга дукха ма хъёжа

Шена хлума ца олуш висина цхъаъа Iеламстаг вац. Хлумма деш воцучунна ца олу хлума. Ткъа цхъаъ деш верг хлума ца олуш ца вуьсу. Коьрта дерг – ахъ айхъа дийриг нийса деш хилар ду, Делан лайшна пайдане хир долчу кепара, Делера йоле догдохуш, деккъа Цуьнан доьхъа. Цул тIаьхъа дерг АллахIан керахъ ду, болх Цуьнга дIалуш бу, тIетовжийла а Цунна ду, гIо лахар а Цуьнгара ду, догдахар а Цуьнгара ду.

Къа ца хъегахъ хир дац хлумма а

Бусалба динан мостагий (массо кепара берш) ткъес детташ бойъур бу, йа олхазарша схьалуьйцуш дIахъур бу..
ХIаъ, уьш массо хIаллакхир бу, бусалба нах цаьрга хъоьжуш хIиттина Iашшехъ, бусалба наха цхъаъа къахъега а ца оьшуш, кечам бан а ца оьшуш, ойла йан а ца оьшуш, хлумма лелон ца оьшуш.. хIунда аьлча уьш керста болу дела, ткъа вай.. вай бусалба долу дела. Хир дуй иза иштта?

Сих ма лолахъ, верлахъ

Дахаран оьмарехъ шен цхъана бараме кхаьчча бен ца девзаш хIуманаш ду. Хан яларца бен тIекхиа йиш йоцуш хIуманаш а ду. 40 шо кхаьчча бен хъекъал кхоччуш кхиъна даьлла ца хуьлу бохуш дуьйцуш а ду тахана, ткъа Пайхамарна (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) пайхамаралла 40 шо кхаьчча бен делла ца хилар а шен цхъа маьна долуш ду. Цхъаболчу Iеламнаха олуш хезна суна, Илманан цхъадолчу халчу хеттарш тIехъ талламаш бойтур бацара шаьш 40 шо кхаьчна воцучуьнга, олий. Цундела, воккхачо хъайна деш долу хъехар атта ма хеталахъ цкъаъа, верлахъ. Ткъа нагахъ санна ахъ и хъехар тIе а ца лаьчна, ахъ хъайна хетарг а дина, цунах хъан гIулкх ца хилахъ, йа цунах хъуна зен хилахъ, хаййла хъуна иза хъан хъайн бехках хилар. ТIейогIучу ханна ойла а йойла ахъ цу тIехъ, пайда а оьцийла ахъ оцу айхъа динчух а, хъайна хиллачух а.

Фейсбук тгера цхья хаттар (оьрсийн маттахь)

Вопрос: Ассаламу алайкум ва рахьматуллахли ва бракатухлу. Уважаемый Брат, есть такой спорный вопрос, в нашей мечети, а точнее вопрос не спорный, просто ситуация сложная. В нашей мечети, имам установил низам, делать тасбихь только после суннат намазов и только вместе с имамом.. есть братья которые делают тасбихь сразу после фарза намаза, и имам из-за этого устраивает большой скандал, и просит все делать понизаму и т.д. Вопрос: в такой мечети, что является приоритетным делать тасбихь (который является сунной) после фарза или по низаму установленным имамом? Дела реза хийла.

Ответ: Ва лалайкум ассалам ва рохьматуллахли ва баракатухли!

Как мы уже говорили раньше в одном из ответов на вопрос, сунной является делать тасбихь сразу после фард намаза:

http://dinulislam.org/xattar/xattar_tasbih_mawdi1.htm

Касательно вашего случая, если соблюдение тасбихья после фарда приведет к конфликтной ситуации, спорам и раздорам, то лучше сторониться этого, то есть лучше делать тасбихь вместе с имамом, после суннат намазов. Не надо делать из этого вопроса конфликт и противостояние. Потому что сам тасбихь является всего лишь желательным действием, а конфликт и раздор из-за него приводит к более большим и ненормальным последствиям, и вреда от таких раздоров происходит больше чем польза от соблюдения одной сунны.

По мере возможности, в будущем, следует постараться объяснить этому имаму, что согласно словам ученых шафиитского мазхаба и не только, сунной является делать тасбих после фарда и по отдельности, если все знают как его делать. Но тот кто будет объяснять ему это, должен быть не молодым пацаном, к которому тот не будет прислушиваться, а человеком, которого он уважает.

Таких вопросов, которые в своей основе являются лишь желательными действиями, но из которых делаются трагедии, в нашем обществе очень много. А причиной тому является отсутствие знания, и эго некоторых людей. Поэтому, следует иметь очень осторожный и тщательно продуманный подход в исправлении этой ситуации, поскольку в целом ее исправить удастся только после кропотливой и долгой работы по ликвидации религиозной безграмотности в обществе. Если делать из таких маленьких многочисленных вопросов трагедии, и переводить их на конфликтный уровень, то пользы от этого будет мало, даже наоборот, вреда будет намного больше. Мы когда-то прошли этот этап, и нельзя наступать на одни и те же грабли по несколько раз. Валлохлу аллам.

Нахера баркаллий доъхья ма де айхья дийриг

Айхья нахана деш долчу дика хлуманых Делера бен баркалла а ма леха хъайна; адамаша хъайна баркалла аларга догдохуш ма хила, Делера хъайна хуьлуш йолчу йоле догдохуш хила. Ахь иза иштта дахь, оцу адамаша ахь шайна динчу диканна инкарло йича а девр дац хъан иза.

Пайхамарна гю дарх ду буюберана гю дар

Пайхамар (Делера кьинхетам а, маршалла а хуьлда цунна) буюбер долуш кхиьна. Иза дуьненчу валале хьалха да велла цуьнан, ялх шо кхаьчча нана а елла цуьнан, бархI шо кхаьчча деда а велла цуьнан. Цул тIаьхья дуьйна йолчу хенахь девешо кхийина хилла ву иза. Буюбералла дерриге девзина цунна жималлехь дуьйна. Цундела, нагахь санна хъайна тахана Пайхамарна гю дан лаахь, цхьана буюберана гю де, иза хъайна тIелаца, йа цхьана кхечу кепара хъайга далурриг де царна.

Ахь дийриг – дакьалацар ду

Бусалба динан хлусам цхьана стаге йалур яц цкьаьа. Делахь а, и хлусам еш болчаьрца дакьа лацалур ду цуьнга. Далла хьалха бехказло хиларга догдохуш, и дакьа лаца гIертар ду вай лелориг. Ткьа цунах беркат дар – иза Делан керяхь ду

Кюьрта бакьо

Бахьанаш лелор важиб ду. Бахьанаш лелор Iаддитар, бахьанаш ца лелор - Iесалла ю, кьилахь ду. Царна тIетовжар а, болх царна тIебиллар а - ширк ду, Делаца накьост вар ду.

Массарна пайде хила мегаш дац?

Хьо цхьанна луьш хилча чIогIа хазахета-кх цхьаболчу кегийчу нахана (уьш боцучарна а). Хьо цхьанна а ле а ца луьш, массарна дика долу, массарна пайдане долу хлума дан гIерташ хилча хьуна лое, шаьш санна хIунда вац хьо бохуш. Ма тамашийна хлума ду иза! Цхьанна ле а ца луьш, тIемаш ца деш, девнаш ца деш, дин лардеш ву со бохуш нахана гийбаташ-бухIтанаш ца деш, нахана юкьахь бекьамаш ца беш лело мегаш дац-те Бусалба дин?

Гиллакх-оъздангалла

Гиллакх-оъздангалла – Бусалба динан доккха дакъа ду

Хъарам-хъанал боху хлума хиларал совнаха, Бусалба динехъ оъздангалла боху хлума а ду, гиллакх боху хлума а ду, эхъ хетар боху хлума а ду, яхъ хилар боху хлума а ду. Хилла ца Iаш, гиллакх-оъздангалла дацахъ Бусалба дин дан а дац, хлунда аьлча Бусалба дин дахаран некъ бу, ткъа гиллакх доцу дахар дац.

Дика ниййат, нахана диканиг дар

Ниййат дика хилча бен, Дела доьхъа хилча бен, еш йолчу Iамална а, глуклакхна а мёл хир бац, ша и Iамал дика елахъ а. Вон лаамца, вон Iалашонца дика Iамал йича, цунах ял хир яц.

Бакъду, цхъаболчу Iеламнаха аьлла, нагахъ санна деш долу хлума Делан кхолларна дика хуьлуш долу хлума делахъ, къаьсттина цу балхана ниййат дина ца хилча а мёл хир бу цунах. Масала, цхъана машен тIехъ вьодуш волуш, хьой хъала а гIаьттина ахъ воккханиг охъахийитича, оцу дикачу хлуманна ахъ къаьсттина ниййат дина ца хилча а мёл хир бу хьуна цунах, Делан комаьршаллийца, Дала мукъа лахъ.

Гиллакхе дерг

Чу-ара волуш воккханиг хьалхавалийтар дика ду, жима велахъ а аьтту агIор верг хьалхавалийтар дац суннат дерг. Иза вай алссам шен тешаллашца дийцира Шейх Iабдул-ФаттIахъа яздинчу «Бусалба динан гиллакхех (цхъадерг)» цIе йолчу жайнин маьIна деш.

Пераскан де – деза де

Дала къобал дойла шун рузба а, дешна Къуран а, диллина салават а! Тахана шайн берашна цхъана кепара хазахетар дан хьовса! Тахана шайн гергарчерах цхъаьнца зIене довла хьовса! Тахана, шайгахъ мел сингаттам белахъ а, шайл халонгахъ волчуьнан ойла а ей, Далла хастам а бей, деладелла-декхаделла хила хьовса!

Воккхачуьнга ладогIча зен хир дац

Воккхачо бохург дича эхъ дац шуна, кегий нах. Аш хIинца дан гIертош дерг, цо - воккхачо – шул хьалха масийттозза дина хила мега шуна, и хлума даран нийса некъ бевзаш хила мега шуна, цундела, шайна хетарг хьалха а ца тоттуш, воккхачо шайна деш долу хьехар хьалхадаккха. Къаьсттина чIагIло шуна и хьехар тIелацар, шуна хьехар дийриг дуьненахъ дикка хлума зеделла воккханиг велахъ.

Адам сийлахь ду Далла гергахь

Дала Шен кхидолчу массо кхолларшна юкъахь къастийна ду АДАМ, сийлахь дина ду
иза, Шен кхечу кхолларшна цхьанна а ца делла долу хIуманаш делла Цо цунна.
Цундела, мухха делахь а, милла делахь а, адам адам ду, цуьнца адамаца санна хила а
веза. И адам шен адамаллех доьхча а, адамалла долуш хила еза цуьнца лелон
юкъаметтиг. И ду вайна вайн Дино хьобхург.

Къаьркъано адамах хъайба до.

Нехан хъакъ

«Собаре хиллачарна мёл дIакхачор ма бу (АллахIа), барам боцуш». Сурат «Аз-Зумар»,
10 аят.

Эха сахътехь чекхдаккхалур долу цхьана кехатан гIуллакх нисса 5 сахътехь деш хилча,
мел доккха собар оьшу. ВаллахIи, нехан цхьа гIуллакх деш болх беш волчо, шен болх
бан ма-безза цо ца бахь, нехан лерам цо ца бахь, и нах адамаш цунна ца хетахь, ма
доккха дукъ ду цо шена тIелоцуш дерг, АллахIана хьалха ма доккха жопалла а ду цо
шена тIелаьцнарг. Къемат дийнахь оцу хIора адаман хьесапах кIелхьара вера вуй-те
балха тIехь и хIума лелориг?

Маына хIун ду цуьнан?

Къуръан = ?

Къуръан – хIокху вайн умматан жайна ду. Мухъаммад (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) – хIокху вайн умматан пайхамар ву. Мухъаммадан (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) умматана шен дин нийса довза лаахь, иза Къуръане а хъажа деза, Мухъаммад пайхамаран (Делера салават а, салам а хуьлда цунна) дахаре а хъажа деза.

Суннат = ?

- Даим суна иттарш еш хуьлура уьш, ахь и зуда вон ялийна, ахь хъайна Iазап далийна, хъан бераш цигонаш санна кхуьур ду бохуш. Суна халахетара иза, новкъа доглура, но ас хIумма а ца алара цаьрга. Иштта дIахедира-кх со церах. Суннат кхочуш деш, суннат лардеш, суннатехь болуш, вежарий бара уьш ба-м.

- Муха дара церан суннатехь хилар? ХIун дора цара суннатехь хила? ХIун бохург ду хъан иза? Маж лелор хир ду иза...?

- ХIаъ, маж лелайо цара, хечи когаш до щиколоток ду церан. Маж ю церан, хечи когаш ду церан.. суннатехь бара-кх уьш.

- ...шайн бала боцург дийцара цара, иттарш йора цара, хъуна хала а хетайтара цара.. иза а хир ду-кх суннат лардар...

Бусалба дин Iамош, йоьшуш хIума дорий ахь а, хъан хIусамнанас а?

- Дора.

- ХIун ешара аш? Цхъаа жайнин це дага йогий хъуна?

- Суна хIинца дага-м ца доглу.

Оцу, суннатехь болчу вежарех дIахъддачул тIаьхъа, шен хъалха хиллачу замойшца долу гергарло керла а даьккхина, наг-наггахь таблетка молуш, шайн кадаьлча са а къоьруш, дIаволавелла иза. И бахъана долуш доьзал боьхна цуьнан.

Тховса сан цхъана жимчу стагца хилла къамел а, цуьнан хъал а ду иза.

Суннат - маж лелор а, хечикогаш хъаладахийтар а дац! Суннат – Имам Нававийн "Шовзткъа хъадис" а, "Риядуссолихьин" а, "ал-Азкар" а ду.

Дела цхъаьвар, Элча бакъвар

«Ла илахIа иллаллахI» (АллахI воцург кхин дела вац) бохучун маына – цIена а, лекха а волу АллахI воцург Iабадат дан кхин цхъа а хъакъ вац бохург ду. «Мухъаммадун расулуллoхI» (Мухъаммад АллахIан Элча ву) аьлла тешалла даран маына – цо дe аьллчунна муьтIахь хилар ду, цо дийцинарг бакъдар ду, цо ма де аьллачух вухавалар ду, цо беанчу некъаца бен Далла Iабадат ца дар а ду.

Кхидерг

Марха кхабар – мотт ларбар ду

Марха кхобург ларвала веза гийбат дарх а, эладита дийцарх а, иштта Дала хьарам динчу кхечу дешнех а. Хюра бусалба стага а, зудчо а шен мотт ларбан бега хьарам долу хлумах дийцарх а, кхечу нехан сий дойгу хлума аларх а.

Сахь даларх лаьцна

Таханлерачу хьолехь, хьалха санна хьаьжкIах наха куьркахь йатта а йоттуш, тIаккха хьерахь ахьа а охьуш, церах шайна ахьар а деш, тIаккха цунах шайна чохь баа кхача а беш доцучу хьолехь... КIа а тахана вайн наха шаьш иштта лелош ца хилча... Хинццалц сьа вай саьхьашна кIа а, хьаьжкIах а луш хиллехь а, таханлерачу хьолехь церан меттана дуга далар а, кхобш йалар а, "гречка" далар а, наха шайна кхачанна лелош долу иштта уьш санна долу даар далар гIолий ду.

Зудчо лоцу даькъа коьрта ду

Хьуна а, хьан махкана а, хьан кьомана а тIехь мостагIашка толам ца баккхабаларехь уггар коьрта даькъа ненан (зудчуьнан) ду аьлча, муха туьдур дара аш иза?

Иеламнехан бартилла хлума ду, лачкьийна хлума изца мегаш ца хилар.

«Кхиверг» кьобал варх лаьцна

Кьурьан тIехь уггар дукха хьехош волу пайхамар мила ву хьий шуна? Муса ву, Делера салам хуьлда цунна. 140-зза хьахош ву иза. Цул тIаьхьа ИбрахIим ву, тIаккха Нухь ву, тIаккха Ийса ву (36-зза хьахош ву Ийса). Ткьа, Мухьаммад 5-зза бен хьахош вац. Делера уггар дика кьинхетам а, маршалла а хуьлда царна массарна. Вай «кхиверг» кьобал вар санна, вай кьобал деш мила ву хIокху дуьнена тIехь?

Сийлахь Кьурьан даим хезийла шун.. дегнашна.